

PAGEO

PALLAS ATHÉNÉ GEOPOLITIKAI ALAPÍTVÁNY

Válságban a dél-koreai belpolitika – Park Geun-hye elnök lemondása

Polyák Eszter

PAGEO Kutatóintézet - POLICY BRIEF – 2017. 01. 10.

2016. december 10-én Park Geun Hye koreai elnökkel szemben a koreai parlament, a Kukhő bizalmatlansági indítványt fogadott el, és felfüggesztette elnöki mandátumát, az alkotmánybíróság végleges döntéséig felmentve elnöki feladatainak gyakorlásából. Azonban az ország ezzel nem tehet pontot a botrány végére, hiszen a több százezer tüntető megnyugtatóra ez nem lehet elég. Az emberek utcára vonulásának csak felszíni oka volt az elnöki botrány, mélyebben azok a társadalmi-gazdasági problémák bújnak meg, amelyeket Park elnöksége nem tudott megoldani.

- **Park koreai elnök Choi Soon-sillel fenntartott baráti kapcsolata miatt került egy korrupciós ügy keresztüvébe.** A 2016 októberében napvilágra került részletek szerint Choi alapítványai több millió dollárnyi támogatásban részesültek. A baráti kapcsolat révén közvetlen befolyást fejtett ki Parkra, ami **az elnök döntéshozatalában is megjelenhetett.**
- A kivizsgálás és a közvélemény felháborodása miatt decemberben **a parlament bizalmatlansági indítványt fogadott el Park ellen,** amelyet alkotmánybíróságnak jóvá kell hagynia. A hosszas döntési folyamata miatt **elhúzódó belpolitikai válság** várható.
- Szöul utcáin decemberre egymilliónál is többen vettek részt az elnök lemondását követelő tüntetéseken, amelynek hatása **megmutatja a közvélemény politikaformáló erejét.**
- A közvélemény felháborodásának alapját azonban a megoldatlan **gazdasági és társadalmi problémák** adták, amelyek közül a chaebolok túlzott dominanciája és a fiatalok kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzete a legsúlyosabbak.
- Az elnök lemondása **hátrányosan érinti** az ország külpolitikai pozícióját, mindenek előtt a **Japánnal és Amerikával fenntartott együttműködést.**
- A belpolitikai problémák rövid távon **gátolják az Észak-Korea elleni védelmet célzó mechanizmusok kiépítését,** amely **növeli a geopolitikai kockázatokat** a Koreai-félszigeten.
- Az elnök lemondása és az ellenzék megerősödése várhatóan **jótékony hatást gyakorol az ország kínai kapcsolataira,** amely hátrányosan érinti az Egyesült Államok regionális pozícióját.

A dél-koreai politikai botrány

Dél-Korea idén ősszel komoly politikai botrányt élt meg. Park Geun Hye, az ország elnöke egyik baráti kapcsolata a civil életén túlmenően is hatást gyakorolt az elnöknőre. Ezzel kapcsolatban felmerült a korrupció gyanúja, hiszen a sámánista és keresztény elemeket magában foglaló szektát vezető Choi Soon-sil jelentős anyagi előnyt kovácsolt a barátságából, sőt, a hivatalos politikába is beleszóllhatott.

Elsőként a Kék Ház, a koreai elnöki hivatal hivatalnokai keveredtek gyanúba, amikor fény derült a Federation of Korean Industries gazdasági szervezet által Choi alapítványainak adományozott több millió dollárról.¹ Az ügy nyomozása során a sajtó és a parlament felfigyelt az elnök és Choi közötti feltételezett kapcsolatra, amely Parkot is a botrány fősodrába helyezte.

Vád alatt a „koreai Raszputyin”

A Wikileaks kiszivárogtatásai által került napvilágra, hogy egy szigorúan bizalmas amerikai hírszerzési dokumentum készítői tudomást szereztek Choi befolyásától Park Geun-hye felett, és az ezáltal felhalmozott, hatalmasnak ítélt vagyonáról is.²

A befolyás azonban nem csupán az elnök személyes meggyőződéseire terjedt ki, hanem feltehetőleg a politikai döntéshozatalban is befolyásolta Park-ot. Már az elnöki beiktatás helyszínén is megjelentek olyan samanisztikus elemek, amelyek feltehetően Choi hatását mutatják.

A vádak alapján Choi Soon-sil hozzáférhetett titkos kormányzati dokumentumokhoz, közvetlenül befolyásolta az elnököt komoly döntésekben, így

például a chaebolokból kikényszerített támogatások révén is, amelyekből alapítványain keresztül saját magának is anyagi előnyt kovácsolt. Emellett valószínűleg rávette a nagy presztízsű Ehwa Női Egyetem vezetését, hogy módosítsák a felvételi követelményeket lánya, Chung Yoo-ra bejutása érdekében. A vádak továbbgyűrűzése miatt lemondott az Ehwa Egyetem elnöke, s a közvélemény ellenszenvének keresztüzében került Choi lánya is, akit díjgratúti pályafutása egyengetésében hivatalos forrásokból is támogathattak.³

A nyomozás során egy korábban Choi birtokában lévő táblagépen olyan dokumentumokat találtak, amelyek egyezést mutatnak az elnöki beszédek egyes részeivel, emellett a Chosun tévéadó forrásai szerint utasítást adott az elnök közvetlen stábtagnak és megkapta a külföldi látogatások útiterveit is. A beszédek között megtalálható volt a 2014-es drezdai, amely Park legfontosabb politikai beszédének számít, ebben fejezte ki hosszú távú víziójaként a két Korea egyesítését.⁴ Egy korábbi dolgozója szerint a saját tanácsadói stábbal rendelkező Choi beleszóllhatott olyan döntésekbe, mint a miniszterek kinevezése, valamint a Kaesong ipari park bezárása az észak-koreai atomrobbantások után.

A részletek napvilágra kerülését hamarosan tünteteshullámok követték. A koreai nép körében hatalmas felzúdulást keltett az elnök és barátnője tevékenysége, ennek eredményeként százezrek vonultak az utcára. Október végén 14%-os mélypontra esett az elnöknő támogatása, aki ennek következtében lemondatta személyes tanácsadóit.⁵ A koreai közvélemény körében általánosan elterjedt az a nézet, hogy Park helyett valójában Choi gyakorolta a valódi hatalmat.

¹ LEE, Benjamin: Strategic Implications of South Korea's Political Scandal. In: Carnegie Endowment for International Peace. 2016. november 2.

² GRIFFITHS, James: South Korea Presidential Scandal – What You Need to Know. In: CNN. 2016. december 9.

³ HU, Elise: Swirling Scandal Involving Shamanistic Cult Threatens S. Korean President. In: NPR. 2016. október 29.

⁴ CHOE, Sang-hun: A Presidential Friendship. In: The New York Times. 2016. október 27.

⁵ HU, 2016.

Október utolsó hetében Park elnök hivatalosan is bocsánatot kért a koreai néptől, azt állítva, hogy csupán elnöki stábjának felállításáig vette igénybe Choi tanácsait.⁶ Ennek ellenére a tízezresre duzzadt tüntető tömeg továbbra is lemondását követelte, kifejezve, hogy megengedhetetlennek tartják meg nem választott személyek Korea vezetésére gyakorolt befolyását.

Novemberben 5%-ra esett az elnök támogatása, és a szülői gyertyafényes tüntetésen 450 ezer ember követelte a lemondását. Ennek hatására lemondott egyes elnöki jogairól, ám ugyanúgy folytatta tevékenységeit, így bejelentette részvételét a tokiói trilaterális fórumon.⁷ December elejére már több mint egymillió ember

vett részt a tüntetéssorozatban, amelynél nagyobb az 1980-as évekbeli, demokráciáért való kiállítás óta nem volt Dél-Koreában. Az elnököt az ország lejáratásával is megvádolták, szégyenletesnek tartják Park gyengességét.⁸

November 2-án letartóztatták Choi-t, november 20-án pedig sikkasztással és hatalommal való visszaéléssel vádolták meg.⁹ A dokumentumok bizonyítékul szolgálhatnak a perben, hogy civilként, biztonsági átvilágítás nélkül fért hozzá olyan iratokhoz, amelyeket csak a kormány jogosult megtekinteni. Bár Park elnök nem jelent meg saját tanúkihallgatásán, Choi asszony valószínűleg nem kerülheti el a börtönbüntetést.

A botrány előzményei

Park Geun-hye élete gyermekora óta a dél-koreai politika keresztüzében zajlott. Apja, Park Chung-hee 1961-ben katonai puccsal került Korea élére, s az országban máig kettős megítéléssel tekintenek az egykori elnökre. Katonai diktatúrája erős elnyomással járt, azonban gazdasági intézkedései megteremtették a ma ismert, magas színvonalú autó- és elektronikaiparral rendelkező, modern koreai gazdaságot.

Elnöksége alatt számos merénnyellett törtek az életére, ezek közül 1974-ben egy észak-koreai merénylő a felesége életét oltotta ki.¹⁰ A tragikus események után Geun-hye maradt apja legfőbb támasza, lányaként töltve be a first lady protokolláris szerepét. A fiatal lány azonban maga is támogatásra szorult, s így került a képbe Choi Tae-min, egy szinkretikus hitet hirdető szekta alapítója.

A sámánista, buddhista, keresztény és hagyományos koreai vallási motívumokat is magában foglaló közösség az, 1970-es években Örök Élet Egyház néven jött létre, az alapító Choi pedig saját magát egy modern kori Buddhának tartotta. A vallási vezető Geun-hye-t mentorként támogatta, segítette egy önkéntes szervezet működtetésében, amelyben lánya is vezető szerepet kapott.¹¹

1979-ben Park Chung-hee is merénnyel áldozata lett, Kim Jae-gyu, a koreai titkosszolgálat vezetője gyilkolta meg, aki a támadás egyik

⁶ CHOE, 2016.

⁷ Japán, Kína és Dél-Korea részvételével megrendezendő csúcstalálkozó. Latest protest increases pressure on defiant South Korea President Park Geun-hye to resign. In: South China Morning Post. 2016. november 19.

⁸ MOON, Katharine H. S.: South Korea's Shamanic Panic. In: Foreign Affairs. 2016. december 1.

⁹ MOON, 2016.

¹⁰ GRIFFITHS, 2016.

¹¹ CHOE, 2016.

okaként éppen lánya Choi Tae-minnel fenntartott kapcsolatát nevezte meg. A befolyásán keresztül megvalósított korrupció mellett azonban intim kapcsolatot is fenntarhattak, amelyet Park a mai napig tagad.

Choi azt ígérte a lánynak, hogy kapcsolatba fog lépni elhunyt anyja szellemével a túlvilágon, s ezzel hosszú évekre megalapozta kapcsolatukat. Apja halála után a szekta vezetését lánya, Choi Soon-sil vette át, s ezek után is megmaradt jó kapcsolatuk, amely Park politikai pályára lépését is szorosán követte.

A Park-elnökség politikája

Park Geun-hye elnöksége kezdetén számos kihívással nézett szembe, amelyek között az észak-koreai fenyegetés mellett komoly gazdasági problémák is megjelentek. Az első dél-koreai elnök nő reménnyel töltötte el Koreát, egyfelől a női vezetők előmenetele miatti pozitív visszhangja, másrészt az apja örökségének gazdasági hatásai révén, amelyet lányától is szívesen láttak volna.

Gyermekkorától megtapasztalhatta a politika működését, és a tragikus események után még inkább elköteleződött hazája szolgálata mellett. Kampányában fontos szerepet kapott a politikai polarizáció enyhítése, „minden koreai elnökeként” kívánt fellépni.¹²

Park elnök dolga belpolitikai téren már a kezdetekkor is nehéznek bizonyult, a koreai gazdaság fellendítése jelentette a legnagyobb kihívást. A gazdasági és társadalmi nehézségekkel küzdő országban nagyon magas a generációs jövedelmi különbség és a fiatalok

A sámánizmus vonatkozásai

Külön figyelmet érdemel a számos Koreában működő sámán érintettsége. A buddhista és a 19. század óta keresztény vallási hagyományokat gyakorló koreaiak hitében fontos szerepet kapnak a sámánok. A samanizmus hagyományosan koreai vallás, az idősebb generáció pedig gyakran fordul betegségében, balszerencsében és fontos életeseményekkor a sámánokhoz, akik közvetítenek az emberek és a szellemi világ lakói között. A túlnyomórészt női sámánok életformája és mozgástere egészen kivételes volt a szigorú konfuciánus társadalomban. Ezek a nők akár az uralkodókra is befolyással lehettek, problémáikkal ugyanis általában a sámánokhoz fordultak.

A közvélekedés a koreai történelemben gyakori, a sámánok által romlásba döntött uralkodók történetét látja megisméltódni Park esetében. A sámánok közössége ugyan sokszínű, minden korban akadtak olyan spirituális vezetők, akik vélt vagy valós természetfölötti erejüket a királyok és királynők befolyásolására, saját hatalmuk építésére használták fel. Ugyan Choi nyilvánosan sosem nevezte magát sámánnak, az általa vezetett szektából jogosan következtethettek erre, kétes tevékenysége pedig a mintegy 300 ezer koreai sámán felháborodását váltotta ki.

munkanélkülisége, s az alkalmi munkákban ragadt harmincasok között az elhalálozás leggyakoribb oka az öngyilkosság. A fiatalok frusztráltak, mert az erős versenyszellemű oktatásban megszerzett magas képzettségüket nem tudják kamatoztatni, s ebben a letargiában arcon csapásul éri őket a csalással és befolyással vagyont gyűjtő Choi esete. A fiatalok lehetőségekre, meritokratikus előrejutásra vágnak, azonban a gyengélkedő koreai gazdaságban ezt egyre kevésbé kapják meg. A komoly következményekkel járó tüntetések nem csupán az elnök jelenlegi ügyének, hanem az elmulasztott lehetőségeinek is szóltak.

A két Korea közti kapcsolatba új tényezőként a bizalmat kívánta beépíteni, ami lehetővé tette volna a két ország kapcsolatának középutas, hosszú távú fejlesztését, amelyben szankciók és gazdasági ösztönzők is helyet kapnak. Az elmúlt

¹² SWENSON-WRIGHT, John: Park Geun-Hye, foreign policy innovation and risk on the Korean peninsula. In: Security and Conflict in East Asia.

évek északi válaszaiban azonban nem tükrözték a kölcsönös bizalmat, sőt gyakran az elnök személye ellen intéztek lejárató támadásokat, amely Park politikájának kudarcát tükrözte. Az északi lépések hatására a koreai közvélemény 66%-a ítélte kedvezőnek saját atomfegyver arzenál kiépítését, azonban a koreai vezetés nem mutatott hajlandóságot e vélemény megfontolására¹³, hiszen a nemzetközi szinten ez egy nehezen elfogadható lépés, főként Japán számára, aki a térségben az ország biztonsági partnereként szolgálhat.

Park megválasztása óta a Kínával fenntartott kapcsolatok javítására törekedett, különösen azért, hogy rávegye első számú regionális gazdasági partnerét a biztonsági együttműködés mélyítésére is. A kapcsolatok alakulását azonban nagyban befolyásolta a Terminal High Altitude Area Defense (THAAD) védelmi rendszer kiépítésének terve, amely a kínai félből kétségeket váltott ki. Az USA által biztosított rendszer Dél-Korea számára a korábbinál hatékonyabb védelmet biztosítana Észak-Koreával szemben, azonban képes lehet felmérni a kínai védelmi pozícióját is, megszüntetve a koreai háború óta létező pufferezónát Kína és az USA szövetségese között.¹⁴ Park elnök 2016 januárjában szánta el magát a végső döntésre, mivel úgy látta, Kína nem hajlandó elegendő mértékben hozzájárulni az északi atomfenyegetés elleni védelemhez.¹⁵ Ez a lépés azonban megrengette a két ország közötti bizalmat, és csökkenti Korea mozgásterét a kelet-ázsiai térségben.

A kitartó és eredményes tüntetéshullám nem csupán az elnök kétes kapcsolatainak következménye, az események lefolyását erősen befolyásolta az a régóta fennálló vélekedés, hogy Park elszakadt a koreai néptől, és csak egy kis csoportra támaszkodva kormányoz. A botrány lefolyása egyúttal jelzi a koreai állampolgárok

fogékonyságát az aktív részvételre, amennyiben az ország vezetése sérti a lakosság rövid- és hosszabb távú érdekeit.

Következmények

Míg az elnök egykori kampányában fontos szerepet kapott a politikai polarizáció enyhítése, addig számos kérdés tekintetében nem enyhült, inkább fokozódott. Ennek megfelelően a 2017 végén esedékes elnökválasztás győztese jó eséllyel több ponton megkérdőjelezheti Park elnök lépéseit.

A politikai megosztottság fennáll a Dél-Korea és Japán közötti régóta vitatott kérdésben, a „comfort women” ügyben. A II. világháborús sérelem a mai napig gátakat szab a két ország közötti problémamentes együttműködésben, a Park-elnökség alatt azonban sikerült megállapodásra jutniuk. A sértett hölgyek kárpótlásáról 2015 decemberében született „végső és visszafordíthatatlan” megállapodás,¹⁶ amelynek létjogosultsága a következő elnök alatt megkérdőjeleződhet, ugyanis az ellenzéki pártok nem értenek egyet a rendezés e módjával.

Az észak-koreai veszély csökkentésére Japánnal szövetkezett volna az elnök, amely még nagyobb visszatetszést váltott ki az ellenzékben, a két ország közötti hírszerzési csere ugyanis sokakat a japánok által megszállt Koreára emlékeztetett.¹⁷ A védelem szempontjából kritikus THAAD rendszer telepítése is elmaradhat, amely Kína számára kedvező lépés lehet, azonban megterheli az USA-val fenntartott bilaterális biztonsági kapcsolatokat.¹⁸ Az észak-koreai nukleáris fenyegetésre adott válaszlépések elmaradhatnak a japán–amerikai–koreai trilaterális biztonsági intézkedések terén is, mivel a botrány és az elnök távozása ellehetetlenítik az ország vezető szerepét a végrehajtás során. A Kínával fenntartott kapcsolatok viszont ismét jobbra fordulhatnak,

¹³ SWENSON-WRIGHT, 2015.

¹⁴ YOON, Sukjoon: THAAD in South Korea: What Does It Really Mean for China? In: The Diplomat. 2016. július 12. <http://thediplomat.com/2016/07/thaad-in-south-korea-what-does-it-really-mean-for-china/>

¹⁵ LEE, Benjamin: THAAD and the Sino-South Korean Strategic Dilemma. In: The Diplomat. 2016. október 6.

¹⁶ LEE, Benjamin: South Korea-Japan Comfort Women Agreement: Where Do We Go From Here? In: Diplomat. 2016. szeptember 6.

¹⁷ LEE, 2016. november 2.

¹⁸ LEE, 2016. november 2.

amennyiben az új elnök újragondolja a védelmi rendszer terveit.

A gazdaság tekintetében további stagnálás várható. Az egykori nagy exportőr és feldolgozóipari óriás ország ma nehezen tud lépést tartani a csökkenő globális kereslettel és a növekvő versenyütemmel. Megoldást a szolgáltatási szektor termelékenységének

növelésében kereshetnének, azonban a gazdaságban meghatározó szerepet betöltő chaebolok érdekeiknek megfelelően sokat tesznek a reformok lassításáért. A külföldi befektetők számára azonban ronthat a koreai gazdasági környezet megítélésén, hiszen az elnök lemondása erősíti a politikai bizonytalanságot, gyengítve ezzel az ország versenyképességét és lassítva a szükséges reformok bevezetését.

Készítette: Polyák Eszter

PAGEO - Policy Brief

Felelős szerkesztő: Bendarzsevszkij Anton
Szerzők: Bendarzsevszkij Anton, Czirják Ráhel, Eszterhai Viktor, Gere László, Klemensits Péter, Maráczai Fanni, Polyák Eszter, Vajda Zita

Kiadja a Pallas Athéné Geopolitikai Alapítvány ©
HU-1054 Budapest, Szabadság tér 8-9
www.geopolitika.hu

ISSN 2498-7697

Források:

- CHOE, Sang-hun: A Presidential Friendship. In: The New York Times. 2016. október 27. http://www.nytimes.com/2016/10/28/world/asia/south-korea-choi-soon-sil.html?_r=2
- GRIFFITHS, James: South Korea Presidential Scandal – What You Need to Know. In: CNN. 2016. december 9. <http://edition.cnn.com/2016/11/02/asia/south-korea-president-scandal-explained/>
- HU, Elise: Swirling Scandal Involving Shamanistic Cult Threatens S. Korean President. In: NPR. 2016. október 29. <http://www.npr.org/sections/thetwo-way/2016/10/29/499864915/swirling-scandal-involving-shamanistic-cult-threatens-s-korean-president>
- Latest protest increases pressure on defiant South Korea President Park Geun-hye to resign. In: South China Morning Post. 2016. november 19. <http://www.scmp.com/news/asia/east-asia/article/2047556/fresh-protest-pushes-defiant-south-korea-president-park-geun-hye>
- LEE, Benjamin: South Korea-Japan Comfort Women Agreement: Where Do We Go From Here? In: Diplomat. 2016. szeptember 6. <http://thediplomat.com/2016/09/south-korea-japan-comfort-women-agreement-where-do-we-go-from-here/>
- LEE, Benjamin: Strategic Implications of South Korea's Political Scandal. In: Carnegie Endowment for International Peace. 2016. november 2. <http://carnegieendowment.org/2016/11/02/strategic-implications-of-south-korea-s-political-scandal-pub-65024>

- LEE, Benjamin: THAAD and the Sino-South Korean Strategic Dilemma. In: The Diplomat. 2016. október 6. <http://thediplomat.com/2016/10/thaad-and-the-sino-south-korean-strategic-dilemma/>
- MOON, Katharine H. S.: South Korea's Shamanic Panic. In: Foreign Affairs. 2016. december 1. <https://www.foreignaffairs.com/articles/south-korea/2016-12-01/south-koreas-shamanic-panic>
- SONG, Su-hyun: Political scandal darkens South Korea's growth prospects. In: The Jakarta Post. 2016. október 28. <http://www.thejakartapost.com/news/2016/10/28/political-scandal-darkens-south-koreas-growth-prospects.html>
- South Korean shamans enraged by 'female Rasputin' scandal. In: Japan Times. 2016. november 13. <http://www.japantimes.co.jp/news/2016/11/13/asia-pacific/south-korean-shamans-enraged-female-rasputin-scandal/#.WE52FbLhDIU>
- SWENSON-WRIGHT, John: Park Geun-Hye, foreign policy innovation and risk on the Korean peninsula. In: Andrew T. H. Tan (szerk.): Security and Conflict in East Asia. New York, NY: Routledge, 2015.
- YOON, Sukjoon: THAAD in South Korea: What Does It Really Mean for China? In: The Diplomat. 2016. július 12. <http://thediplomat.com/2016/07/thaad-in-south-korea-what-does-it-really-mean-for-china/>